СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО»
Компонента освітньої програми — *обов'язкова* (5 кредитів)

Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Географія)
Спеціальність	014 Середня освіта (Географія)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Ковбінька Галина Дмитрівна, к.геогр.н.
Контактний тел.	+380509129028
E-mail:	g.kovbinka@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	Очні консультації – вівторок 13.00–14.30 (за попередньою домовленістю); Онлайн консультації – четвер 14.40–15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна мета дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти систему теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для проектування, організації та здійснення освітнього процесу з фахових (географічних) дисциплін у закладах вищої та загальної середньої освіти, а також розвинути здатність до методично обґрунтованого відбору змісту, форм, методів і засобів навчання відповідно до сучасних вимог вищої освіти та реформи Нової української школи.

Завдання

- Сформувати у студентів знання про дидактичні основи, нормативно-правове забезпечення та компетентнісні засади організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.
- Ознайомити із сучасними формами організації навчання (лекція, семінарське, практичне, лабораторне заняття) та специфікою їх застосування у викладанні географічних дисциплін.
- Сформувати уміння добирати й застосовувати активні та інтерактивні методи навчання географії, зокрема з використанням геоінформаційних технологій, картографічних матеріалів і космічних знімків.
- Розвинути уміння організовувати самостійну та науково-дослідну роботу студентів з фізичної, суспільної географії, ландшафтознавства та суміжних дисциплін.
- Сформувати навички розроблення засобів педагогічного контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів, зокрема тестових завдань і критеріїв оцінювання картографічних, ГІС- та польових умінь.
- Сформувати уміння проектувати навчально-методичне забезпечення (робочу програму, силабус) фахової географічної дисципліни та організовувати навчальну польову й педагогічну практику майбутніх учителів географії.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ	
Тема 1	Методика викладання фахових дисциплін як наука і навчальна дисципліна
Тема 2	Дидактичні основи викладання у вищій школі
Тема 3	Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу у закладах вищої освіти
Тема 4	Компетентнісний підхід у підготовці фахівців
Тема 5	Особистість викладача закладу вищої освіти: професійна компетентність
МОДУЛЬ 2. ТЕХНОЛОГІЇ, МЕТОДИ І ФОРМИ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	
Тема 6	Форми організації навчання у вищій школі: лекція з фахових дисциплін
Тема 7	Форми організації навчання у вищій школі: практичні, семінарські, лабораторні заняття
Тема 8	Активні та інтерактивні методи навчання географічних дисциплін
Тема 9	Інформаційно-комунікаційні технології, геоінформаційні системи у викладанні
Тема 10	Організація самостійної роботи студентів у процесі вивчення фахових дисциплін
МОДУЛЬ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ, КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ	
Тема 11	Педагогічний контроль і оцінювання навчальних досягнень студентів
Тема 12	Тестові технології контролю знань з географічних дисциплін
Тема 13	Науково-дослідна робота студентів як складова фахової підготовки
Тема 14	Виробнича, польова та педагогічна практика в системі підготовки фахівця
Тема 15	Проектування навчально-методичного забезпечення фахової дисципліни

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Під час викладання курсу «Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО» залучається низка сучасних освітніх технологій, зокрема, інформаційно-комп'ютерні та геоінформаційні технології, інтерактивні заняття (дискусійні групи, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття, елементи виробничої, польової та педагогічної практики.

Форми організації навчальної роботи загальні (групові/індивідуальні, аудиторні/позааудиторні); конкретні (лекції, практичні заняття, індивідуальна/групова консультація, виконання самостійних/індивідуальних дослідницьких завдань).

Під час вивчення курсу доцільно використовувати наступні методи навчання:

- лекція з фахових дисциплін як провідна форма організації навчання у ЗВО;
- практичні, семінарські та лабораторні заняття;
- активні та інтерактивні методи навчання (дискусія, кейс-метод, ділова гра, навчання одних студентів іншими);

- інформаційно-комунікаційні технології, геоінформаційні системи, картографічні матеріали та космічні знімки;
- проєктний та дослідницький методи;
- аналіз джерел і фахової літератури;
- організація самостійної та науково-дослідної роботи студентів;
- виробнича, польова та педагогічна практика;
- електронне навчання на платформі Moodle (https://moodle.chnu.edu.ua).

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: при вивченні дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО» рекомендується використовувати такі методи і форми контролю:

- для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне навчальне завдання; підсумковий усний екзамен;
- для контролю і оцінювання практичних робіт: практична перевірка і оцінювання кожної практичної роботи;
- додатково: звіти, реферати, проєкти (наскрізні, індивідуальні та командні); поточний і підсумковий тестовий контроль.

Навчальним планом передбачена форма підсумкового контролю — тестовий іспит. Електронний контроль виконання завдань з курсу представлений на платформі https://moodle.chnu.edu.ua

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться задля оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати впродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає за поточними видами контролю та 40 балів — у процесі підсумкового контролю (іспиту). Максимальна кількість балів за змістовий модуль 1 становить 20 балів, за змістовий модуль 2 — 20 балів, за змістовий модуль 3 — 20 балів.

*Підсумковий контроль — **тестовий іспит.***

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Студент, який упродовж нормативного терміну вивчення дисципліни набрав не менше 50 балів і виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати іспит заради підвищення свого рейтингу з дисципліни. Студент, який набрав менше 35 балів, не допускається до складання іспиту.

Студент, який не отримав позитивні оцінки за підсумками роботи над кожним модулем, вважається не атестованим та не допускається до складання іспиту. Допущеним до складання іспиту студент може бути лише у разі відпрацювання всього матеріалу, передбаченого навчальним планом у повному обсязі, або тієї частини навчального матеріалу, за яку отримано незадовільну оцінку чи за якою він не атестований.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання, за умови, що кожна тема повинна бути здана хоча би на мінімальну оцінку. Роботи, які здаються невчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання рубіжних контролів (модулів) відбувається за дозволом лектора за наявності документів, що підтверджують поважні причини. Студенти повинні виконувати всі роботи самостійно,

без допомоги сторонніх осіб чи використання заборонених джерел (у тому числі різних девайсів). При дистанційному навчанні або онлайн-тестах заборонено користуватися матеріалами, не передбаченими правилами проведення оцінювання (пошуковими системами, готовими відповідями тощо). У разі виявлення таких порушень роботи не оцінюватимуться, а результати анулюються.

Відвідування занять (лекційних і практичних) є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, академічна мобільність) навчання може відвідуватися індивідуально в онлайн-формі за попередження викладача.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

«Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/

«Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

«Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Скуратович О. Я. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посіб. / за ред. С. Г. Коберніка. Київ: Навчальна книга, 2005. 319 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ: Знання, 2011. 486 с.
3. Лаврук М. М. Загальна методика навчання географії: практична робота та індивідуальні дослідження студентів: навч.-метод. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 143 с.
4. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод.

посіб. / за ред. О. І. Пометун. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
5. Самойленко В. М., Топузов О. М., Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. Дидактика географії: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2013. 570 с.
6. Топузов О. М. Проблемне навчання географії в школі: теорія і практика: монографія. Київ: Фенікс, 2007. 304 с.
7. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії: підручник. Київ: ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.
8. Piskorz S. (red.). Zarys dydaktyki geografii. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1997.
9. Biddulph M., Lambert D., Balderstone D. Learning to Teach Geography in the Secondary School: A Companion to School Experience. 4th ed. London: Routledge, 2020.
10. Catling S., Willy T. Understanding and Teaching Primary Geography. 2nd ed. London: SAGE Publications, 2018.